

SISÄLLYS

Tiivistelmä	V
Abstract in English	VII
Saatesanat ja kiitokset	IX
Sisällys	XV
Kuvat ja taulukot	XX
Lyhenteet	XXI
1 JOHDANTO	1
1.1 Aluksi	1
1.2 Tutkimusväite, kysymyksenasettelu ja tutkimustehtävän kuvaus	2
1.3 Tutkimuksen oikeusteoreettinen tausta ja tutkimuksen perustelut	5
1.3.1 Tutkimuksen oikeusteoreettinen tausta	5
1.3.2 Tutkimuksen perustelut	9
1.4 Tutkimusmenetelmät	14
1.4.1 Päämenetelmät	14
1.4.1.1 Lainopillinen menetelmä	14
1.4.1.2 Oikeusvertaileva menetelmä ja aiheen rajaus	16
1.4.1.3 Oikeustaloustieteen menetelmä ja patenttien arvonmääritys	29
1.4.2 Muut menetelmät	31
1.4.2.1 Oikeustieteen tutkimustulosten käytännön vaikutukset (law-in-action) erällä patenttien kaupallistamistoiminnan osa-alueilla	31
1.4.2.2 Haastatteluun perustuvat asiantuntijakommentit	32
1.5 Tutkimuksen rajaukset	33
1.6 Keskeisten käsitteiden määritelmät	37
1.7 Esityksen rakenne	38
2 PATENTTIEN ARVONMÄÄRITYSTÄ KÄSITTELEVÄN TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	40
2.1 Haastatteluylhteenveto 1: yleisiä näkökohtia patenttien arvosta ja arvonmäärityksestä	40
2.2 Tutkimuksen oikeudellinen näkökulma patenttien arvon määrittämiseen	43
2.3 Patenttien arvonmäärityksen perusteita tämän tutkimuksen kontekstissa	46

2.4	Esimerkkisäännösten oikeusnormien esittely	53
2.4.1	Yleistä patenttien arvonmäärittystä koskevista aineellisista lainsäännöksistä	53
2.4.2	Patenttilain patentinloukkaukskorvauksia koskeva säännös	55
2.4.2.1	Kohtuullinen korvaus ja patentin taloudellisen arvon määrittäminen	55
2.4.2.2	Korvauksen vähimmäiskorvausluonne ja patentin arvonmäärittelyn toteutus	59
2.4.2.3	Muun vahingon korvaamista koskevan säännöksen arviointia	66
2.4.2.4	Haastatteluyltteenveto 2: patenttiriidat ja valuaation käytännöt	74
2.4.3	Keksijälle suoritettavia keksintökorvauksia koskevat säännökset	76
2.4.3.1	Työsuhtekeksintökorvauksen määrittäminen	76
2.4.3.2	Korkeakoulukeksintökorvauksen määrittäminen	80
2.4.3.3	Haastatteluyltteenveto 3: keksijöille suoritettavat työsuhte- ja korkeakoulukeksintökorvaukset sekä niihin liittyvä arvonmäärittely	84
2.4.4	Yksityiskohtaisempi arvostamista koskeva sääntely: kirjanpitovelvoitteita ja verotuksen siirtohinnoittelua koskevat säännökset	89
2.4.4.1	Aineettomia oikeuksia koskevat kirjanpitosäännökset	89
2.4.4.2	Vero-oikeuden siirtohinnoittelun markkinaehtoisuutta koskeva säännös	93
2.4.4.3	Haastatteluyltteenveto 4: yrityksen patenttioikeuksien arvostaminen kirjanpidollisissa tai verotuksellisissa tarkoituksissa	100
2.4.5	Konkurssilain pesän aineettoman omaisuuden rahaksimuuttoa koskevat säännökset	102
2.5	Tarkentavia näkökohtia oikeudellisesta harkinnasta	106
2.5.1	Tuomioistuimen ratkaisutoiminta ja prosessioikeuden merkitys arvonmäärittelyssä	106
2.5.2	Oikeudellinen lisenssianalogia: esimerkki oikeuskäytännössä muotoutuneesta arvostus- ja hinnoittelumenetelmästä	112
2.5.2.1	Lisenssianalogia korvausarvioinnin apukeinona	112
2.5.2.2	Lisenssianalogian tunnuspiirteiden arviointia	123
2.5.3	Työsuhtekeksintölautakunta keksintöjen arvonmäärittelyä toteuttavana asiantuntijaorganisaationa	125
2.5.3.1	Työsuhtekeksintölautakunnan toimivalta ja sen soveltamat arvonmäärittelyn menetelmät	125
2.5.3.2	Työsuhtekeksintölautakunnan lausuntojen arviointia	133
2.6	Yhteenvedo tutkimuksen lähtökohdista	135

3	PATENTTIEN ARVONMÄÄRITYSNORMIT JA NIIDEN SOVELTAMINEN	137
3.1	Arvonmääritysnormien normikategoria: merkityksiä ja perusteluita	137
3.2	Oikeusnormien sääntelemät arvonmäärityasetelmat ja muut arvostustilanteet	141
3.3	Arvonmääritysnormien systematiikka (päämäärät-keinot) ja taloudellisten hyötyjen arvioimisen periaatteet	144
3.4	Esimerkkisäännösten arvonmääritysnormien tarkastelua	148
3.4.1	Patentinloukkauskorvauksia koskevan sääntelyn arvonmääritysnormit	148
3.4.1.1	PatL 58 §:n arvonmääritysnormi ja vahingonkorvausoikeuden periaatteiden merkitys	148
3.4.1.2	Kohtuullisuuden vaatimus keskeisenä arvonmääritysnormin päämääränä	156
3.4.1.3	Saksan patenttilain mukainen kohtuullista korvausta koskeva säännös	167
	3.4.1.3.1 <i>Korvausarvioinnin käytännöllinen ja abstrakti toteutus</i>	167
	3.4.1.3.2 <i>Erityisesti loukatun patentin taloudellisen arvon määrittämisestä</i>	175
3.4.1.4	Yhdysvaltain patenttilain mukainen kohtuullista korvausta koskeva säännös	176
	3.4.1.4.1 <i>Loukkauspatentin tosiasiallista taloudellista merkitystä painottava korvausarviointi</i>	176
	3.4.1.4.2 <i>Erityisesti loukatun patentin taloudellisen arvon määrittämisestä</i>	199
3.4.1.5	Välipäätelmiä patentinloukkauskorvausten arvioimisen yhteydessä tehtävistä arvotulkinnoista vertailun pohjalta	201
3.4.2	Keksijälle suoritettavia keksintökorvauksia koskevan sääntelyn arvonmääritysnormit	215
3.4.2.1	Työsuhdekeksintökorvauksia koskeva arvonmääritysnormi	215
3.4.2.2	Korkeakoulukeksintökorvauksia koskeva arvonmääritysnormi	223
3.4.2.3	Lisänäkökulmia työsuhdekeksintölain ja korkeakoulukeksintölain arvonmääritysnormeihin	229
3.4.3	Aineetonta omaisuutta koskevan kirjanpitosääntelyn arvonmääritysnormit	233
3.4.4	Vero-oikeudellista siirtohinnoittelua koskevan sääntelyn arvonmääritysnormi	237
3.4.5	Konkurssilain rahaksimuuttoa koskevan sääntelyn arvonmääritysnormi	241

3.5	Arvonmääritysnormit sopimusten hinnoittelussa	248
3.5.1	Yleisiä näkökohtia arvonmääritysnormeista sopimustilanteissa	248
3.5.2	Oikeudellinen näkökulma: arvonmääritysnormit sopimusten hinnoittelussa	250
3.5.3	Tarkentava patenttien arvonmäärityskirjallisuuden näkökulma: sopimusten hinnoittelun strategiset tavoitteet	254
3.5.4	Sopimustulkinnassa ja -täydennyksessä sovellettavat oikeusnormit	261
3.5.5	Pohdintoja analogiapäätelmien mahdollisuuksista	264
3.6	Arvonmääritysnormien soveltaminen oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa	267
3.6.1	Ratkaisutoiminnassa tehtävän patenttien arvonmäärityksen teoreettinen erittely	267
3.6.2	Esimerkkitapausten analysointia teoreettisen erittelyn avulla	275
3.6.2.1	Lähtökohtia esimerkkitapausten analysointiin	275
3.6.2.2	Esimerkkitapaus 1: patentinloukkaus Eli Lilly vs. Leiras HelKo 49173/16.12.2010	276
3.6.2.3	Esimerkkitapaus 2: työsuhdekeksijälle suoritettava korvaus KKO 1978 II 127 (Kaapeli)	285
3.6.2.4	Esimerkkitapaus 3: siirtohinnoittelu ja arvonmääritys KHO 2014:33 (DCF-laskelma)	289
3.7	Lyhyesti patenttioikeuksien ei-taloudellisista merkityksistä ja niiden arvon mittaamisesta	294
3.8	Kokoavaa arviointia koskien patenttien arvonmääritysnormeja ja oikeudellista näkökulmaa arvonmääritykseen	302
3.9	Tutkimuksessa tehdyn teoreettisen kehittelyn perusteltavuuden arviointia	308
4	TALOUS- JA LIIKETALOUSTIETEEN LISÄNÄKÖKULMAT OIKEUDELLISEEN ARVONMÄÄRITYKSEEN	313
4.1	Yleisiä näkökohtia tulkintojen kehittämisestä	313
4.2	Patenttien arvonmäärityskirjallisuudessa kuvatut periaatteet ja menetelmät	315
4.2.1	Haastatteluyhteenvedo 5: patenttien arvonmäärityksen menetelmät	315
4.2.2	Useita arvonmääritysmenetelmiä ja laskentatekniikoiden sovelluksia	319
4.2.3	Taloudellisten vaikutusten tarkastelunäkökulmat sekä käyttö- ja vaihtoarvon käsitteet	328
4.2.4	Perusmenetelmät: kustannusperusteinen, markkinaperusteinen ja tuloperusteinen arvonmääritys	334

4.2.5	Yhteenveto taloudellisten hyötyjen mittaamisesta: patentin arvonmäärityksen vaiheistettu projektikonaisuus	339
4.3	Tutkimuksen esimerkkisäännösten arvotulkintojen tarkastelua	345
4.3.1	Yleisemmällä lainsäädännön sanamuodoilla normitettujen arvostusasetelmien kehittäminen	345
4.3.1.1	Patentinloukkaukorvaukset ja loukatun patentin arvonmääritys	345
4.3.1.2	Keksijöille suoritettavat keksintökorvaukset ja keksintöjen arvonmääritys	355
4.3.1.3	Konkurssilain mukainen omaisuuden rahaksimuutto ja patentin arvonmääritys	359
4.3.2	Vertailukohtana tarkemmin normitettujen arvostusasetelmien kehittäminen: kirjanpitosäännökset ja verotuksen siirtohinnoittelun markkinaehtoisuutta koskeva säännös	361
4.4	Eräitä mahdollisia vaikutuksia patenttiportfolioiden hallintaan	366
4.4.1	Patenttioikeuksien arvokontrolli osana IPR-strategiaa ja portfolion hallinnointia	366
4.4.2	Tarkennuksia patenttioikeuksien arvoindikaatioihin	371
4.5	Kokoavaa arviointia talous- ja liiketaloustieteen lisänäkökulmien merkityksistä	373
5	LOPUKSI	376
5.1	Tutkimuksen asetelman ja toteutuksen arviointia	376
5.2	Tutkimustulosten yhteenveto ja loppupäätelmät	379
	LÄHTEET	392